

BM-II.059.1.52.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 7731 Pani Posłanki Barbary Dolniak ws. działań podejmowanych w stosunku do osób bezdomnych, proszę przyjąć wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Kryzys bezdomności jest jedną z najbardziej dramatycznych form wykluczenia społecznego. Zasady, formy i sposoby wsparcia osób bezdomnych regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.), w których sformułowano definicję osoby bezdomnej, wskazano bezdomność jako jeden z powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, uregulowano formy pomocy mające na celu umożliwienie osobom w kryzysie bezdomności usamodzielnienie się, zdefiniowano rodzaje placówek dla osób bezdomnych oraz określono zadania dla poszczególnych szczebli administracji publicznej w zakresie przeciwdziałania bezdomności.

Zapisy dotyczące systemowej walki z bezdomnością zawarte są w dokumentach strategicznych opracowanych w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i przyjętych przez Radę Ministrów. Takim dokumentem jest np. „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030”, czy podpisana przez Polskę Deklaracja Lizbońska z 2021 r. w sprawie m.in. utworzenia Europejskiej Platformy na rzecz Zwalczenia Bezdomności.

Gmina i powiat obowiązane są, zgodnie z przepisami ustawy, do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej i nie mogą odmówić wsparcia osobie potrzebującej, mimo istniejącego obowiązku osób fizycznych lub prawnych do zaspokajania ich niezbędnych potrzeb życiowych (art. 16 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej). Art. 17 ww. ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy należy m. in. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych, prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki.

Warto zauważyć, że z art. 17 ust. 1 punkt 12 ustawy o pomocy społecznej wynika, że do zadań własnych gminy należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności. Zgodnie z art. 53 wspomnianej ustawy, mieszkania treningowe i wspomagane są formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia oraz wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Formy wsparcia osób będących już w kryzysie bezdomności, bez względu na płeć, określa art. 48a ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (wprowadzone do ustawy o pomocy społecznej nowelą z 2018 r.) oraz w ogrzewalni. Przywołany artykuł określa także

definicje oraz warunki udzielania wsparcia w poszczególnych formach, tak aby umożliwić dostosowanie wsparcia do potrzeb beneficjenta.

Zgodnie z wynikami ostatniego Ogólnopolskiego Badania Liczby Osób Bezdomnych z 2024 r. ok. 80% badanych osób w kryzysie bezdomności przebywała w placówkach instytucjonalnych oraz mieszkaniach treningowych i wspomaganych.

Zarządzeniem nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej (Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24) powołano Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej. Jego członkowie – eksperci, praktycy i osoby ze świata nauki – dokonają przeglądu funkcjonujących w systemie rozwiązań prawnych i organizacyjnych, by poprzez wyznaczenie obszarów i kierunków zmian wypracować koncepcję reformy tego systemu. Reforma doprowadzi do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Przygotowany został również projekt nowelizacji rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni (Dz.U. z 2018 r. poz. 896). Aktualnie trwają konsultacje wewnętrzne dokumentu.

Obecne kierownictwo MRPiPS blisko współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Wszelkie nowelizacje rozporządzeń, metodologii badania oraz dokumentów strategicznych będą uwzględniały głos podmiotów tzw. trzeciego sektora, zajmujących się problematyką pomocy osobom w kryzysie bezdomności.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 7a ustawy o pomocy społecznej, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego wspiera finansowo, w określonym przez siebie zakresie, programy realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty uprawnione o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizowany jest Program „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym”. Jego głównym celem jest inspirowanie i wspieranie działań nakierowanych na walkę z problemem bezdomności, inspirowanie do wdrażania nowych metod pracy z osobami w kryzysie bezdomności oraz wprowadzania programów aktywizacji społecznej i zawodowej tych osób. Inicjatywa ma charakter uzupełniający wobec ustawowych obowiązków samorządów gmin w zakresie przeciwdziałania bezdomności, wspiera też działalność podmiotów pozarządowych, funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej. Na Program w ostatnich latach zostały przeznaczone następujące środki:

- 2024 r. – 5 500 000,00 zł;
- 2023 r. – 5 500 000,00 zł;

W 2025 roku realizacja Programu będzie kontynuowana i finansowana ze środków budżetowych zaplanowanych na ten rok w kwocie 10 500 000 mln zł (część 44 - Zabezpieczenie społeczne w dziale 852, rozdziale 85295), czyli prawie dwukrotnie wyższej niż na rok poprzedni.

Ponadto, ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS), realizowany będzie m.in. projekt pn. „Wsparcie instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną”. Jedno z zadań w nim przewidzianych skupia się na wypracowaniu

mechanizmów walki z kryzysem bezdomności. Jednym z jego celów jest opracowanie Ogólnopolskiego modelu świadczenia zdeinstytucjonalizowanych usług wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i zagrożonym bezdomnością (z zastosowaniem metody „Najpierw mieszkanie”).

Dodatkowo przedstawiciele Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej od powołania w czerwcu 2024 r. uczestniczą w posiedzeniach Parlamentarnego Zespołu ds. Zakończenia Bezdomności. Biorą w nich również udział m.in. przedstawiciele innych resortów, jednostek samorządu terytorialnego i organizacji społecznych zajmujących się wsparciem osób w kryzysie bezdomności oraz profilaktyką w tym zakresie. Każde posiedzenie dotyczy innych kwestii związanych ze zwalczaniem bezdomności. Niektóre z tematów dyskusji Zespołu to systemy wsparcia osób w kryzysie bezdomności w miastach, przedsięwzięcia realizowane w ramach podejścia „Najpierw Mieszkanie”, uzależnienia, pomoc medyczna dla osób w kryzysie bezdomności. Na każde posiedzenie zapraszani są eksperci i goście w zależności od poruszanego tematu.

Od 1 stycznia 2025 r. w polskim systemie prawnym funkcjonuje zawód „Pracownik do spraw streetworkingu (Streetworker)”. Zawód wprowadzono na podstawie Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zmieniającego rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, które ukazało się w Dzienniku Ustaw z 2024 r. pod pozycją 1372. Stanowi to oficjalnie wprowadzenie do polskiego porządku streetworkingu jako zawodu, który w dużej mierze związany jest ze świadczeniem pomocy osobom w kryzysie bezdomności.

Każdego roku na początku okresu jesienno-zimowego Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej występuje do wszystkich Wojewodów z apelem o zorganizowanie i koordynację działań mających na celu pomoc osobom bezdomnym i ubogim – zwłaszcza w formie zabezpieczenia noclegu i posiłku dla osób ich potrzebujących.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/